

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.

Előfizetési ár: egész évre 14 korona, fél-
évre 7 korona. Egyes szám ára 30 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Debreczen, Kollégium;
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Politika.

Rövid idő alatt másodszer történik meg, hogy evangéliomi egyházaink legmagasabb lelkesíti tiszttségét bevonták a sekélyes pártpolitikai mozgalmakba s mindkét ízben a szándékolt eredmény elérése nélkül. Az alkalom megint megvan hát arra, hogy az egyházat és a lelkesíti tisztseget a pártpolitika nem mindig tisztázó hullámaintól féltők — ki az erkölcsbíró rideg ábrázatával, ki a kevés főka miatt koplaló sok eszkimót féltő farizeuskodással, ki a Krisztus kizárólagos szolgálatára köteleztetés hipokrita emlegetésével, sőt néhányan egészen őszinte meggyőződésből is — pálcát törjenek azok felett, kik lelkesíti tisztsegüket pártpolitikai tevékenységgel kívánják egybekapcsolni.

Érdemes ezen a kérdésen egy kicsit gondolkodni s megfontolni, hogy lelkesítseknek, vagy püspököknek pártpolitikai szereplése, különösb-
ben országgyűlési képviselővé jelöltetése vagy megválasztatása ellen lehet-e komoly kifogást tenni.

A kérdés nem több, csak egy. Mert lelkesít és lelkesít között nem tehetünk különbséget, ha az egyiket püspöknek hívják is, a másikat meg nem. Sőt ha tennénk, inkább a püspök javára tennénk, oly értelemben, hogy neki több szabad etekintetben is. Mert az egyszerű lelkesít elsősorban *pásztorra* teszi az egyház, a püspökség pedig éppen az adminisztráció végzésére való. Tehát közelebb áll teendői révén az országos ügyek intézéséhez, mint a pásztorkodó lelkesítés. Más volna, ha a mi püspökeink is mind tagjai volnának a főrendiháznak. Akkor módjuk volna politikai nézeteiket az ország előtt kifejteni s nem kellene képviselői mandátumra gondolniok. De mivel ez nincs így: azok a püspökeink, kik még nem tagjai a főrendiháznak, semmit sem különböznek a többi lelkesítéktől.

Továbbá az is csak árnyalati különbség, de

semmiesetre sem lényegét érintő, hogy képviselői mandátumot vállal-e valaki, vagy csak egyéb úton vesz tevékeny részt az országos pártpolitika ügyeinek intézésében. Az olvasó bizonyára el tud képzelni, vagy tán tapasztalt is — velem együtt — olyan esetet, melyben a képviselőnek jelölt és megválasztott férfiú tizedrésznnyire sem merült el a politikai hullámokban, mint némely, soha a jelöltségig sem jutott mozgékonyság.

A kérdés tehát tulajdonképpen egy és oda megy ki: szabad-e és kívánatos-e a lelkesítnek az országos pártpolitikával foglalkozni.

Azt hiszem, nekünk, evangéliomi hiten levőknek, kik nem ismerünk különös papságot, nem is lehet kétségbe vonnunk a szabadságot. Amint többet nem, úgy kevesebb jogot sem akarhatunk a lelkesítnek, mint más egyháztagok számára. Sőt ha az állam részéről mutatkoznék valaha törekvés e szabadság megszüntetésére, nekünk tiltakoznunk kellene ellene.

Más kérdés, hogy a kétségkívül meglevő szabadsággal élni kívánatos-e. Azt hiszem, etekintetben sem lehet más, mint igenlő felelet. Nagygon szomorú volna, ha olyan embert, kire egy gyülekezet lelki életének vezetése van reabízva, nem érdekelnének a rábízottak anyagi, szellemi s erkölcsi szükségletei s ezek miként kielégíthetésének módjai. Vagyis im: az országos politika. Viszont, ha a papot érdeklik a hívei miként boldogulhatásának kérdései, kell, hogy férfi bátorsága legyen kimondani azt is, melyik úton véli ezt a boldogulást előmozdíthatni.

Vagyis azt hiszem, nemcsak joga, de kötelessége is a papnak — akár egyszerű pásztornak, akár püspök — az országos politikai kérdésekkel is komolyan foglalkozni s azok tekintetében is híveire irányítólag hatni.

Persze itt is minden attól a módtól függ, amellyel azt a kötelességet gyakorolja. Lehetséges, hogy magatartásával méltán kihívja a komoly kritikát. Ha durva demagógiával, a nála tudat-

lanabbak félrevezetésével, nyilván valótlanosságok állításával, otromba viccekkel, az ellenpárton levők kigúnyolásával vagy éppen — még erre is tudok esetet — csúfnevek adásával teljesíti ezt a feladatot, akkor persze inkább félnadrágot vegyen, mint papi palástot s inkább a cirkusz porondján keressen érvényesülést, mint az Isten házában. Ám ha hívatásának komoly méltóságáról nem feledkezik meg akkor sem, mikor országos politikai kérdésekben oktatja a népet: méltán megérdemli mindenkinek, a más politikai párton levőknek is, igaz tiszteletét. Lehet, hogy ez az utóbbi mód tüskésebb s mégis kevésbé terem babért, — de hát azért volnánk talán az Úr Krisztus szolgálói, hogy ne mindig csak babérokronára gondoljunk.

Ellenben a papi palást védelmezésében a híveknek is volna komoly feladata. Úgy gondolom, lelkipásztort, vagy éppen püspököt nem volna szabad kortescélből jelöltté állítani, abban a feltevésben, hogy a nagy nevű jelölt majd diadalra viszi a párt ingadozó lobogóját. Nem kellene elfelejteni, hogy a Krisztus szolgáját a földi — néha ugyan sáros — tülekedésektől meg kell kímélni. Csak olyankor volna szabad a jelöltséget lelkipásztornak vagy éppen püspöknek kínálni, mikor a megválasztatása minden kétségen felül bizonyos. Mert nincs ugyan semmi szégyen abban, ha a jelölt, nem akarván nevét hercehurcáltatni, a választási küzdelem alatt és annak folytán visszalép, — de olyan embert, kit szeretünk és tisztelünk, meg kellene kímélnünk az efélével járó kellemetlen lelki izgalmaktól.

Tárca

Elég volt már a háborúból.

*Elég volt már a háborúból,
Pihenjete már emberek.
A hosszú embergyilkolásban
Kifáradt már a kezetek,
S orcátokon — mely elvadult, —
Az Istenkép rég megfakult!*

*Elég volt már a háborúból.
Több már a béna, mint az ép,
Az özvegyasszony mint a férjes,
S az árvák számát tudj' az ég.
— Ki, az akinek még kevés:
A gyász, a köny a szenvedés?*

*Elég volt már a háborúból,
Kinek van lelke húzni még?
Annak nevére hordja átkát
Száz eljövendő nemzedék.
Nyugtót ne adjon hely neki,
Magából ég, föld vesse ki!*

*Elég volt már a háborúból.
Nem látod-e Isten kezét?
Magát az Úr rég megmutatta
A harcmezőkön szertesét.
Az isteni ítéletet
Vak légy, hová felebbezed?*

*Elég volt már a háborúból,
— Ki ellen annyit vétkezünk:
Hadd szálljon vissza szánalommal
A száműzött Krisztus közénk;
S legyen úr e világ felett
Az egy, örök, szent szeretet!*

Szabolcska Mihály.

A bibliai számok és a Kabbala.

(Folytatás.)

3. A négyes szám.

E számnak, mint amely közvetlenül a háromból, a legfelsőbb igaz lényt jelző számból folyik, tehát amely az istenségtől függő létet mutatja, szintén megvan a maga bibliai jelentősége. Ha a 3 az Istennek, akkor a 4 a világnak a száma. A világ a maga rendjében és rendszerességében Istennek a kijelentése, s így a 4 az isteni kijelentésnek a jelképe, ahonnan az a mózesi szer-tartási törvényben is több helyen előfordul s úgy látszik, hogy a teljességet szimbolizálja. A föld 4 szeglete (Jel. 7, 1) az egész földet s a 4 szél (ugyanott) valamennyi szelet jelenti. A Jelenések könyvében a tárgyak és eszmék nagyon gyakran fordulnak elő négyes összetételekben. A 4, 6-ban 4 lelkes állat tartja fenn az isteni Fel-ség trónusát; 5, 9; 7, 9; 11, 9 és 14, 6: ágazat, nyelv, nép, nemzet; 5, 13: menny, föld, föld alatt, tenger és áldás, tisztesség, dicsőség, hatalom; 7, 1: 4 angyal a föld 4 szegletén; négy szél (sajtóhiba revideált magyar bibliánk e helyén; négy „szélét“ négy szelét helyett); 8, 5: mennydörgések, szózatok, villámlások, földindulás; 8, 7. 9. 10. 12: a 4 trombita; 10, 11; prófécia népek, nemzetek, nyelvek, királyok felől; 12, 9: a sátán 4 neve; 12, 10: idvesség, erő, ország, hatalom; 14, 7: menny, föld, tenger, vizek forrásai; 17, 15: népek, sokaságok, nemzetek, nyelvek.

A nélkül, hogy az illető szentírási helyeket ki-írnók, csak röviden mutatok reá arra, hogy a négyes számnak 10-zel, 100-zal stb. való szorzata is előkelő helyet foglal el a bibliában, „kerék szám“ gyanánt szerepelvén, sokszor valamely más, meg nem határozott szám helyett. Mózes, Illés és Jézus 40—40 napig böjtöltek. Negyven év kellett a házassághoz, valamely hivatalra vagy uralkodásra lépéshez; több esemény idő-tartama 40 év volt stb. Amit 2 Sám. 15, 7-ben olvasunk, hogy Absolon „negyven év multán“ mondott valamit a királynak, az tényleg lehetetlen dolognak látszik de erős érvül szolgál arra, hogy mennyire meggyökeresedett szokás volt az izráelitáknál valamely hosz-

szabb időt 40 évvel fejezni ki. Mint éveket, személyeket, különféle dolgokat s fegyverfogható embereket jelző kerek számok fordulnak aztán elő a bibliában a 400, a 4000, a 40.000 és a 400.000, és a 40-nek a szintén jelentős 12-vel való szorzatára, tehát a 480-ra is ráakadunk az ótestamentomban 1 Kir. 6. 1-ben, hol azt olvassuk, hogy Salamon temploma az Izrael fiainak Egyiptomból való kijövele után a 480-ik esztendőben építették meg.

4. Az ötös szám.

E szám használtatik a maga tulajdonképeni értékében, vagy valamely *kevésnek* a jelzésére, de különösebb szerepet játszik a becsléseknél, mint 2 Móz. 22. 1-ben ötszörös kártérítés egy ellopott ökörért, s 4 Móz. 3. 47-ben és 18. 16-ban 5 ezüst siklus váltságpénz. Legyen elég e számról csak annyi, hogy szorzataiban többször tétetik említés a hadsereg tisztjei között az ötvenedesekről, s valamely csoport ember között 50 emberről (2 Móz. 18. 21; 5 Móz. 1. 15; 1 Sám. 8. 12; 2 Kir. 1. 9 kk; Márk 6. 40). A heti ünnep beosztásánál különös tekintetbe jö az 50-ik nap (3 Móz. 13. 26); az 50-ik év a kürtölésnek esztendeje, mindkettő a kétszeresen szent 7×7 után következő. Az 500, az 5000, az 50.000 és az 500.000, az 5-nek e magasabb szorzatai, mint kerek számok fordulnak elő a bibliában.

5. A hetes szám.

A hetes szám már az ókori pogányvilágban, — el akarjuk az itt következőket mondani, — úgy a keleti, mint a klasszikus népeknél különösebb szimbolikus jelentőségnek örvendett és kiválóan *szent* számnak tartották azt. Az *indusoknál* a 7 a kosmikus harmonia jelképe volt. Az ember a maga 7 főtestrészénél és 7 életkoránál fogva a héthúrú világlantnak a képviselője; az összes földrészeknek, a bolygóknak, a színeknek, a tengereknek, az északnyugati Hindosztán folyóinak, a paradicsom hegyeinek száma az indusok hite szerint 7. A *khinaiak* birodalmukat 7 tartományra osztották be, s az emberben a három felsőbb vagy szellemi lélek mellett 7 alsóbb vagy anyagi nemű lelket különböztettek meg. A régi *persák* is ismerik a paradicsom 7 hegyét, a mythológiájokban nagy szerepet játszanak a 7 amsaszpand (talán planétaistenek) és a 7 mithraszkapu. Az *egyiptomiaknál* a 7 planétaistenség bizonyára ősrégi kultusza mellett ott találjuk az ismert Herodot-féle hetes kasztrórendszert. Különösen nagy szerepet játszott a 7-es szám az *Eufrátes-vidéki* régi népek istentiszteletében és szokásaiban is, és pedig nemcsak a chaldeusoknál és az assyrokknál, hanem már ezek elődeinél, az akkádoknál és a szumiroknál, vagyis az észak- és délbabilonai őskhaldeusoknál is. E népeknél ugyanis nemcsak a felsőbb istencsoport, hanem a leghatalmasabb rossz szellemek csoportja is hetes számból állott. Ide sorakoznak végül a *görögök* és a rómaiak szent heptádjai, az örök Róma

7 halma, a Pán sipjának 7 nádja, Helios lantjának 7 húrja, továbbá Solonnál és Hippokratesnél a 7 életfok, Plátónál a léleknek 7 ereje stb., stb.

Ami pedig e számnak bibliai jelentőségét illeti, annak főleg a vallásra való vonatkozása tűnik azonnal szemünkbe. A 3 a Szentháromsággal való egybeköttetésében az istenségnek, a 4 pedig, mint ezeket fentebb láttuk, a világegyetemnek volt a szimboluma. A 3 és a 4, mindenkinek meglévén ép a maga jelképes jelentősége, együtt 7-et tevén ki, Istennek az ő teremtményeivel való egységét jelképezi, vagyis a vallás lényegét. A 7 tehát a bibliában tökéletes szám, vallásos szám, *szent* szám. Oly gyakran fordul az elő a bibliában, hogy valóban fölösleges munka volna minden példát idéznünk belőle, s legyen elég csak ennyi: 7-re megy a hét napjainak száma; Nőé a bárkába minden tiszta baromból 7—7-et vett be; 7—7 volt Egyiptomban a bő és a szűk esztendők száma; a 7-ik nap volt a zsidók szombatja; minden 7-ik év szombatév, s minden 7-szer 7-ik év jubileumi év volt; a kovásztalan kenyerek és a sátorok nagy ünnepeit 7 napig ülték; több áldozatuknál 7 állatot öltek le; az arany gyertyatartónak 7 mécse volt; Jerikónak falait 7 pap 7 trombitással 7 nap járta körül és pedig a 7-ik napon 7-szer. A Jelenések könyvében 7 gyülekezetről, Istennek 7 Lelkéről, 7 gyertyatartóról, 7 csillárról, 7 pecsétről, 7 mennydörgésről, 7 trombitáról, 7 pohárról, a fenevad 7 fejről és fején 7 koronáról, 7 angyalról van szó, akiknél van a 7 utolsó csapás.

De mint kerek vagy egész számot is gyakran használja a biblia a 7-et, mint pl.: 1 Sám. 2. 5; Jób 5. 19; Péld. 26. 16, 25; Ézsaiás 3. 28; Jerém. 15. 9; Máté 12. 45. Hasonlóképen a *hétyszer* gyakran ezt jelenti: bőségesen, nagyon, teljesen (1 Móz. 4. 15. 24; 3 Móz. 26. 24; Zsolt. 12. 7; Máté 18. 21. 22). És a 77 még magasabb foka a 7-nek (1 Móz. 4. 24; Máté 18. 22.).

(Folytatjuk.)

Egyház

Egyházi szertartás nélkül temetkezők és baptisták temetkezési helye.

Az úgynevezett egyházlátogatási jegyzőkönyvben a többek között ilyen kérdés is van: „Vannak-e szertartás nélkül temetkezők?” Fájdalom, igenis vannak. Az ilyenek meg szokták hagyni, hogy őket minden egyházi szertartás nélkül temessék el. Az ilyenek nem lépnek ugyan ki a református egyház kebeléből, de annak nem élő tagjai, lelki előhalottak ők. Kritizálják nem illendő módon az egyház tanait, kinyilvánítják, hogy az apostoli hitformának eme meg eme tételét nem hiszik, és a nép között az ő észbeli érveikkel igyekeznek az apostoli hitvallás tételét az emberek lelkében megerőtleníteni. Kü-

lőncök az ilyenek, nem akarják hinni, amit milliók hisznek. Világhírű tudósok, uralkodók vallásos hitét kinevetik.

Két évvel ezelőtt hallottam, hogy egy nyugalomba lépett református tanító felesége elhalván, egyházi szertartás nélkül temettette el magát. A férj, ki tanító volt, nem tudta lebeszélni nejét e külön kivánságáról, kénytelen volt megígérni nejének, hogy teljesíti óhaját. Sőt oly nagy volt a nő hatalma férje felett, hogy vele is megfogadtatta, hogy ő is meghagyja, hogy egyházi szertartás nélkül temessék el. El áll az embernek a szemérszája, esze, ha ilyet hall. Egy volt református tanító, egy máskülönben okos ember, ki virtuóz zenész, de vallástalan egyén, ki némelyeket megrendíthetett már vallásos hitében, kinek jó példával kellene előljárni hitsorsosai előtt, rossz példát mutat. Hogy lehet az ilyenekre bízni a gyermekek vallásos nevelését? Hogy lehet az ilyen gondolkozású tanítókra bízni a vallás tanítását. Nem tudom biztosan, de hiszem, hogy az állami képzőintézetekből több istentagadó tanító kerül ki, mint a mi felekezeti képzőintézeteinkből. Hogyan lehet az ilyen tanítók ellen védekezni, mert okvetlen védekezni kell. Ezen a vidéken egy állami és felekezeti iskolában volt állítólag ilyen tanító. Ezek közül fel volt jelentve illetékes helyen egyik tanító, de elfogadható tanúk nem lévén, mert tanú csak iskolás gyermek volt, elítélni nem lehetett. A feljelentő iskolás gyermekektől hallotta, hogy a tanító azt mondta az iskolában, hogy „ninesen Isten, ki látta őt? én azt hiszem, amit látok“.

Órállók, vigyázatok, mert ha nem vigyáztok, métegy kerül be sok egyháztagnak szívébe. A régi — úgynevezett megvetett — kosták a vallásosság mélyítésében segítői, munkatársai voltak a lelkészeknek mind. De a mostani okleveles tanítók között, fájdalom, vannak folyton szaporodó számmal, kik a vallásosságot a fagypontra akarják leszállítani.

Visszatérve a szertartás nélküli temetkezőkre, és felemlítve a baptistákat, kik kiléptek a református egyházból, kérdésbe teszem, hogy köteles-e az egyház a szertartás nélküli temetkezőknek és a baptistáknak a református egyház temetőjében sírhelyet adni. Szerintem nem tartozik az egyház sírhelyet adni. Aki megveti az egyházat és annak szolgálatát, ki templomba nem jár, az úrvacsorájával nem él, az ilyen istenteleneknek büntetésül meg kell tagadni még azért is az egyház temetőjében a sírhelyet, mert ha sírhely adatik nekik, többen lesznek szertartás nélküli temetkezők és baptisták.

Intézkedjék vagy a zsinat, vagy az egyházkerületek intézkedjenek, hogy a szertartás nélküli temetkezők és a baptisták ne kapjanak sírhelyet haláluk után a református temetőkben.

Talán szigorúnak, keresztyéntelennek látszik ez indítványom. De ezt az egyház érdeke hozza magával. Inkább ki kell adni részöket az ilyenek családjának a temető árából, de nem lehet megengedni, hogy a hitetlenek, hitehagyottak annak az egyháznak temetőjében

nyugodjanak, melynek szolgálatát elutasítják, hitelveit nem hiszik, tehát hitetlenek, mely egyházat hűtlenül elhagyták.

A baptista testvérek gondoskodjanak temetőhelyiségről. Ha az életben ők a „hívők“, mi tőlünk „hitetlenektől“ elváltak: váljanak külön haláluk után is, mert nem illik, hogy a „hívők“ és hitetlenek egy temetőben pihenjenek.

Sarkadi.

Közélet

Templom és intelligencia.

A Debreczeni Protestáns Lap folyó évi 25-ik számában fenti cím alatt Presbiter aláírással egy rövidke közlemény látott napvilágot. E közleményt többször is elolvastam és mind jobban és jobban megerősödött az a reményem, hogy az abban foglalt vélekedés és nézet nem fog maradni észrevétel nélkül. Miután azonban az idő halad és várakozásom eddig eredménytelen volt, bátor leszek Presbiter óriási tévedésére és felfogásának tarthatatlanságára rámutatni.

Presbiter azt állítja, hogy az ő nagy és népes egyházában az intelligencia azért nem jár templomba, mert ott nem kap megfelelő helyet. Bocsásson meg a mélyen és nagyon tisztelt Presbiter, de én az oknyomozás terén más eredményre jutottam. Először is nem tapasztaltam, hogy az intelligens hívek tartózkodnának templomba járni, másodsor: református templomokban nem ismerek el csak lelkészt és hitbuzgó gyülekezetet. Bent a templomban a gyülekezet tagjai között nem ismerek előkelőségeket, előljárókat és még presbitereket sem.

A mi vallásunknak mindig az volt és kell hogy mindig az maradjon első alaptétele, hogy Isten előtt teljesen egyenlők vagyunk és ebből folyólag ha már az élet, születés, társadalmi és vagyoni állás szerint amúgy is szétválasztja az embereket, hát legalább az Isten házában legyünk egyenlők, mert csak így énekelhetjük hittel és meggyőződéssel, hogy az Úr a mi őriző pásztorkunk.

Presbiter csak akkor érzi jól magát a templomban, ha ott előkelő és megkülönböztetett helyen ülhet, mert — saját szavait kívánom használni — nehányszor megtette, hogy a legutolsó padokban ült, de bizony restelkednie kellett, hogy sem a lelkész, sem a közönség (?) nem tiszteli meg személyét és állását annyira, hogy helyről gondoskodják számára, így hát nagyon ritkán megy templomba, pedig kívánczik oda.

Presbiternek gondolkozása és most érintett nyilatkozata oly meggondolatlan és annyira helytelen, hogy szó nélkül hagyni nem lehet. A templomba csak az Istent tisztelni és dicsőíteni járunk. Amikor a templom küszöbét átlépjük, csak mint egyszerű és Isten előtt egyenlő, bűnös halandó hívek vagyunk, akik kell, hogy egybeolvadjunk a gyülekezeti ének és ima buzgóságában és a szentbeszéd igazságaiban való elmerülésben.

Lehet-e megkívánni attól a lelkésztől, aki a szószéken a szentírásnak egy kiválasztott mélységes bölcs igazságát fejtegeti, vagy imájával lelkünket az Istenhez emelni akarja, hogy Presbiter a templomban észrevegye? Lehet-e megkívánni a Presbiter szerint közönség, szerintem pedig a gyülekezetnek bármelyik tagjától, ki a templomba igaz vallásos buzgóságból megy, hogy csak

örödjék is Presbiterrel, annál inkább, hogy ő vele szemben személyére és állására tekintettel valami különös tiszteletet nyilvánítsanak?

Még csak egyet kívánok megjegyezni. Ha Presbiter nagy népes egyházában hozott az egyháztanács oly határozatot, amely szerint a presbiterek részére a templom első padjai fenntartandók és ha ez a határozat Presbiter szerint jogerőre is emelkedett, akkor sem jogos Presbiternek a lelkész ellen hangoztatott az a panasza, hogy a lelkész a határozatot fogantatni nem akarja és kihirdetni nem meri. Ezt szerintem bölcsen és helyesen teszi nemcsak az előbb kifejtett okoknál fogva, de azért is, mert az ily tárgyú határozat voltaképpen az istentisztelet rendjét érinti, annak hozatalára pedig az egyháztanács nem illetékes.

Még azt is felhossa Presbiter, hogy tartsanak a lelkészek vonzó egyházi beszédek, akkor majd járni fog templomba az intelligens közönség is. Erre nézve csak az a megjegyezni valóm, hogy az alapige megválasztásának joga is a lelkészre illeti, tehát e tárgyban sem kívánatos egyháztanács határozat, mert az is jogerőre talál emelkedni és a lelkész még sem fogja végrehajtani.

dr. Katonka Bertalan.

Halottaink

Idősb Dávidházy Jánosné született *Szabó Mária* úrasszony életének hetvenedik, zavartalan boldog házasságának negyvenkilencedik évében, folyó hó 12-én jobblétre szenderült és 14-én délután Kabán, a helyi és környékbeli társadalom kegyeletes részvéte mellett temettetett el. Majdnem egész félszázadon át világot példaképül hű élettársa mellett, mint igazi hivatásos lelképásztorné a gyülekezetben, magán, családi és társas életében egyaránt. Fáradhatatlan, boldog feleség, önfeláldozó s rajongásig szeretett édes anyja, nagynya, övéinek szeme fénye, boldogsága volt és szereteteinek emlékezetében elköltözése után is az lesz és marad. Bánatba merült özvegy férje, hálás gyermekei, menyei, unokái, testvére és rokonai méltó gyászában mi is őszinte részvételt osztakozunk és nekik vigasztalódást, az Úr akaratán megnyugvást kívánunk. Az igaznak emlékezete áldott.

K. Szabó József vedresábrányi református lelkész életének 57-ik évében, 28 évi buzgó sáfarkodás után, folyó hó 13-án az Úrban csendesen elhunyt. Halálát felesége s 6 gyermeke gyászolja.

Bertalan Gábor tiszacsegei lelképásztor, egyházmegyei tanácsbíró 58 éves korában Budapesten elhunyt.

Különfélek

Zsinati képviselőkül a tiszántúli református egyházkerületben megválasztottak: *Rendes tagokul:* Lelkésziék: Szabó Lajos, Futó Zoltán, Bertók Béla, Sulyok István, Dávidházy János, Végh József, Vas Mihály, Györy Lajos, Görömbey Péter, Biki Ferenc, Széll György, Berey József, Böszörményi Lajos, Kovács Lajos, Sass Béla, dr. Ferenczy Gyula, Szabolcska Mihály. — *Világiak:* Szomjas Gusztáv, Fekete Márton, dr. Váradi Gyula, dr. Kurovszky Ferenc, Fráter Barna, dr. Babós János, Jármay Miklós, dr. Némethy Károly, Gencsy Albert, György Endre,

Csaba Adorján, Domahidy Elemér, gróf Tisza Kálmán, Madarassy Dezső, dr. Kun Béla, Márk Endre, Dóczi Imre. — *Póttagokul:* Lelkésziék: Jakucs Sándor, Fekete Gyula, Dombi Lajos, Szentimrey József, Lévay Mihály, Szele György, Takács Zsigmond, Somogyi József, Török Imre, Andrassy Kálmán, Bihary Lajos, Soltész Elemér, Kincses István, Fogarassy Bálint, Sipos József, Pokoly József, Veress Géza. — *Világiak:* Padrah Sándor, Szegedi Kálmán, dr. Csathó Zsigmond, Szabó Albert, Szegedi Lajos, Sinka Sándor, Magyary Miklós, Szalánczy Bertalan, dr. Végh Sándor, dr. Újfalussy Dezső, Szegedi Gyula, Bay Lajos, Kacsóh Károly, Tatár Balázs, dr. Böszörményi Emil, dr. Tóth Lajos, dr. Medve Zoltán. — *Tanárképviselőkül:* A főiskola részéről: rendes tag: Kiss Ferenc; póttag: dr. Gergely György. A gimnáziumok részéről: rendes tag: Karai Sándor; póttag: Borsos Károly. Tanítók részéről: rendes tag: Simon Károly; póttag: Dobó Sándor.

Egyházkerületi világi aljegyzővé a beadott 789 szavazatból 751-el Szilágyi Lajos választott meg. Tanár- és tanítóképviselőkül az eddigiek. A debreczeni főiskola részéről a kollégium igazgatója küldött be.

Demokrácia. Most, hogy mindenfelé a demokrácia előre nyomulásáról beszélnek, úgy látszik, csakugyan érvényesül az olyanoknál is, kiket egyáltalán nem szoktak a demokrácia szabadalmazott apostolai közt emlegetni. Mert hogy *Tisza* István haretéri szolgálatra bevonult, mi volna más, mint a demokrácia diadala. A demokráciáé, melynek egyik ember csak olyan, mint a másik. *Tisza* István is egy numerus. Kajla Kispéter János is egy numerus. Megbocsát nekünk e mi méltó büszkeségünk, ha — bármily rajongó tisztelettel látjuk e tényéből is lelkének nagyságát — azt mondjuk, hogy a *köz szempontjából* mégis csak Vázsonyinak van igaza. Vázsonyi, a demokrata, ugyanis megokoltnak mondta, hogy az ő (— már t. i. Vázsonyi —) nagy kényelemben utazhatásáról mások gondoskodnak, mert ő (— t. i. Vázsonyi —) olyan sokat dolgozik, hogy a kivételes elbánást megérdemli. Mig *Tisza* István, az arisztokrata, odaáll a golyó elé numerusnak. (nb)

A II. lelkészképesítő vizsgálatra jelentkező atyafiak figyelmébe. A folyó évi szeptember hóban tartandó vizsgálaton a Cura pastoralis és Belmisszió elmélete című tárgyakat a szaktanár a következő kézikönyv alapján kérdezi: Kiss Ferenc, Bevezetés a lelki gondozás és belmisszió elméletébe. Szatmár 1917. Kiadta Sárközy István th. Kapható a főiskolai szeniori hivatalban.

Kitüntetés. Salvator főherceg Soltész Elemérné református és Révész Jánosné evangélikus nagybányai lelképásztornéknak a hadiékítményes vöröskereszt ezüst díszérmét adományozta. A kitüntetett úrasszonyokat tisztelettel üdvözljük.

Tartalom. Politika. — Tárcá: Szabolcska Mihály, Elég volt már a háborúból. — Csiky Lajos, A bibliai számok és a Kabbala. — Egyház: Sarkadi, Egyházi szer-tartás nélkül temetkezők és baptisták temetkezési helye. — Közélet: Dr. Katonka Bertalan, Templom és intelligencia. — Halottaink. — Különfélek.

Pályázat.

A tiszaburai református egyház, hadban levő tanítója helyett az 1917—18. isk. évre *helyettes tanítónői állásra* pályázatot hirdet.

Kötelessége: az I—VI. leányosztályok vezetése az egyházkerületi tanterv szerint. Fizetése: egy szoba s konyha használata a tanítói lakáson; havonként 100 korona előre fizetve.

Felszerelt kérvények augusztus hó 27-ig a tiszaburai református lelkészi hivatalhoz küldendők. Megválasztott szeptember 10—15-ke közt állását elfoglalni tartozik.

Pályázat a feketepataki református kántortanítóságra.

Javadalom: 1. 4 hold szántó föld jövedelme.
2. 705 korona az egyháztól és ennek törvényszerű állami kiegészítése.

3. 30—40 korona temetési stóla.

4. 200 korona drágasági pótlék az egyháztól, ezenkívül az állami háborus segély.

5. 200—300 korona hitelszövetkezeti könyvelőségért.

6. 2 szobás lakás melléképületekkel, kerttel.

Kötelesség: I—VI. vegyes osztályok tanítása egyházker. tanterv szerint, ismétlősök oktatása, jegyzőkönyvek vezetése, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése. Az állás szeptember elsején elfoglalandó.

Feketepatak. (Ugocsa m., u. p. Szöllősegres. Vasut helyben.)

Református iskolaszék.

Pályázat a dancsházai református kántortanítói állásra.

Javadalom: 1. Lakás és kert természetben (3 szoba, előszoba, konyha, kamara, pince és egyéb mellék helyiségek). 2. Készpénz 90 kor. 3. Búza váltság 126 kor. Árpa váltság 72 kor., összesen 288 kor. negyedévenként előre fizetve. 4. 7 kat. hold 900 □-öl szántó föld. 5. Stóla énekszós temetés 2 kor., predikációs 4 korona. 6. Államsegély 690 kor. Presbiteri jegyzői díj 10 korona.

Kötelesség: az I—VI. vegyes, valamint az ismétlő iskolások tanítása, kántori és a presbiteri jegyzőséggel járó teendők végzése. Lelkész akadályoztatása esetén, valamint a kanonikus órákon az istentisztelet végzése. Okleveles férfi és nő tanítók pályázhatnak. A templomi énekvezetést (orgona nélkül) a nő tanító is elvállalni köteles. Pályázatok aug. 29-éig a lelkészi hivatalhoz küldendők. Választás után az állás azonnal elfoglalandó.

Dancsháza, 1917 aug. 12. U. p. Bibartorda.

1—2

Bailay Aladar, lelkész.

Pályázat.

A bótrágyi református egyház VI. osztályú vegyes elemi népiskolájában a rendes tanító hadba vonulása folytán szükségessé vált helyettes kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés: 1. Havonként 100 korona az egyház pénztárából előre fizetve. 2. 10 hold 1200 □-öl földnek használata. 3. Két szobás lakás, konyha és melléképületek. 4. Temetésekért stóla.

Kötelessége: Az összes tanítói és kántori teendők végzése. A megválasztás a háború tartamára szól.

Pályázhatnak református vallású férfi tanítók és tanítójelöltek, úgyszintén nyugdíjas tanítók is. Az orgonázásban jártasok előnyben részesülnek. Pályázati határidő szept. 1. A pályázatok a lelkészi hivatalhoz küldendők be. A megválasztott állását, a vett értesítés után, azonnal elfoglalni tartozik.

Bótrágy (Bereg m., postahely), 1917 aug. hó 10.

Tóth József,

református lelkész.

1—2

A tiszanyagfalui (Szabolcs m.) református kántortanítóságra e lap folyó évi 27-ik számában megjelent pályázat határideje folyó évi augusztus 31-ig meghosszabbított. 1—2 **Iskolaszék.**

Pályázat.

A ramocsaházai református egyház hadba vonult kántortanítója helyettesítésére az 1917—18. iskolai évre pályázatot hirdet. Fizetés: 100 korona havonta előre fizetve és lakás. Útiköltség címén 20 koronát fizet az egyház. Pályázhatnak okleveles tanítók, tanítónők és tanítójelöltek is. Pályázati határidő szept. 1. Állás azonnal elfoglalandó.

Ramocsaháza, 1917 augusztus 12.

1—2

Református iskolaszék.

Pályázat.

A máramaros—viski református egyház IV. tanítói állására augusztus 30-ig lehet pályázni. Amennyiben megfelelő hadmentes férfi pályázó lesz, az állás rendes férfi tanítóval töltetik be; ennek hiányában helyettes tanítónőt alkalmaz egy évre az egyház. Pályázhatnak tehát okleveles férfiak és nők. A rendes tanító fizetése 70 koronába beszámított 7 öl tűzifa házhoz szállítva és megfelelő készpénz, a helyettes fizetése havi 150 korona és 2 öl tűzifa. Lakás és kert. Állás szeptember 10-re elfoglalandó.

Pályázat.

A bakonszegi református egyház (Bihar m.) helyettes tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése havi 100 korona és lakás. Kötelessége I—VI. osztályú leányiskola tanítása. Pályázhatnak tanítók, tanítónők, tanítójelöltek és óvónők. Pályázatok a református lelkészi hivatal címére küldendők szept. 1-ig.

Bakonszeg, 1917 aug. 12.

Bod Ferenc,
lelkész.

Pályázat.

A sarkadi református presbiterium pályázatot hirdet a sarkadösi pusztai előkönyörgő-tanítói állásra.

Javadalma: tanításért 600 korona; előkönyörgésért 200 korona; temetési stóla 5 korona; állami fizetés kiegészítés; természetben lakás.

Kötelessége: az I—VI. osztályú vegyes iskola tanítása; minden vasárnap és nagy ünnepeken délelőtt a lelkész utasítása szerint egyházi beszéd vagy kátémagyarázat olvasásával istentisztelet tartása.

Pályázati határidő szeptember 20.

Sarkad, (Bihar vm.) 1917 aug. 14.

Balogh Ambrus,
református lelkész.

Pályázat.

A márokpapi református egyház pályázatot hirdet kántor-tanítóságra.

Javadalom: 1. 511 kor. 68 fill. az egyháztól negyedévi előleges részletekben s ennek törvényszerű állami kiegészítése és az állami háborús segély;

2. 16 kis hold szántó, 4 hold legelő és 3 vécás kenderföld, temetőúti kisszilvás, temető- és templomkert fütermésének $\frac{1}{3}$ része (4 hold földért az egyház, többiért tanító fizet adót és ártért);

3. 3 szobás jó lakás, gyümölcsös kerttel.

Kötelesség. Oszatlan hat osztályú iskola vezetése, templomi és temetési kántori teendők ellátása, lelkész akadályoztatása esetén istentisztelet végzése, presbiteri jegyzőkönyv vezetése.

Helyettes fizetése: havi 120 korona és lakószoba. Tanítónők, óvónők, képezdészek pályázhatnak helyettesnek.

Pályázati határidő szept. 10. Pályázati kérvények a lelkészi hivatalhoz küldendők.

Márokpapi, u. p. Beregsurány, 1917 aug. 12.

ifj. Kallós Tivadar,
református lelkész, iskolaszéki elnök.

Segédlelkészt keresek.

Fizetése teljes ellátás és havonta 60 kor.
— Orosháza (Békés m.)

Kiss László,
református lelkész.

Pályázat.

A szalacsi református egyház a lemondás folytán megüresedett II-ik fitanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalom: 1. készpénz az egyház pénztárából évnegyedi előleges részletekben 600 kor. 2. Lakás kerttel. 3. Megfelelő államsegély.

Kötelesség: Az I—II-ik fiúosztály, esetleg más osztályok tanterv szerinti tanítása. Énekvezér akadályoztatása esetén a templomi és temetési szolgálatok végzése.

Pályázati kérvények a református lelkészi hivatal címére küldendők augusztus 30-ig. Az állás azonnal elfogalandó.

Szalacs, 1917 aug. 7.

Hegedüs Albert,
református lelkész.

Pályázat.

A sárrétudvari református egyház pályázatot hirdet egyik tanítója nyugalomba vonulása folytán megüresedett tanítói állására előléptetés folytán üresedésbe jött VI-ik tanítói állásra, melynek

javadalma: 1-szor. Készpénz az egyház pénztárából: 100 kor., az állam pénztárából pedig a törvényes kiegészítés. 2-szor. Lakáspénz az egyháztól: 250 kor. 3-szor. Az 1907. évi XXVII. t.-c. 2. §-a alapján kertváltság: 20 kor.

Kötelessége: a) A rábizandó osztály vagy osztályok, rendes viszonyok között az I-ső fiúosztálynak a tiszántúli református egyházker. tanterv szerinti tanítása, amihez későbbre is fenntartja egyháztanács a jogot.

b) Orgonista-kántor akadályoztatása esetén annak helyettesítése templomban és temetéseknel. Pályázhatnak épen erre tekintetből csak férfi tanítók s akik az orgonázásban jártasságukat igazolni tudják, előnyben részesülnek.

Kellőleg felszerelt pályázati kérvények aug. 26. d. e. 12 óráig lelkész címére küldendők (Sárrétudvari, Bihar m.). Állás szeptember 1-én elfogalandó.

Sárrétudvari, 1917 augusztus 13.

Szabó Imre,
református lelkész.

Pályázat.

A *biharfélegyházai* (Biharmegye, vasúti állomás Gyapoly 1 klm.) református egyház kántortanítói állására pályázatot hirdet.

Javadalma: az egyháztól 598 korona évi készpénz, 2 öl tűzifa megváltva 60 korona, 4 hold föld haszonélvezete, 3 $\frac{1}{4}$ legelőjog, konfirmációra előkészítésért személyenként 2 korona, ismétlőiskolában fiúnövendékek tanításáért községtől 30 korona, tisztességes lakás kerttel, törvényes stóla. Az államtól a törvényes kiegészítés (volt tanítója a II. fizetési osztály 2-ik fokozatába soroltatván, évi 1553 korona államsegélyt élvezett.)

Kötelessége: I—VI. fiú elemi osztályok tanítása a tiszántúli egyházkerület tanterve szerint, kántori teendők végzése, ismétlő iskolások tanítása, egyházjegyzői teendők teljesítése, lelkész akadályoztatása esetén s kánonikus órákon (legatus jár) a templomban helyettesíteni.

Személyes megjelenés az orgonázás és ének-lés bemutatása végett különösen ajánlatos. Az állás szeptember hó 1-én elfoglalandó.

Kellően felszerelt kérvények folyó augusztus 25-ig alulírott református lelkészhez küldendők. Biharfélegyháza, 1917 augusztus 6-án.

Egei István,
református lelkész.

1—2

Szenzációs ujdonság!!!

Most jelent meg

Dr. Lencz Géza
egyetemi tanár

**Der Aufstand Bocskays
und der Wiener Friede**

című munkája. A debreczeni m. kir. tud. egyetem tudós professzorának eme nagy-értékű munkája több esztendei kutatás alapján a reformáció jubileumi ünnepére készült, s habár célja első nagy vallás-szabadsági törvényünk létrejöttét külföldön is ismeretessé tenni, joggal számíthat a hazai szakkörök figyelmére is.

Ára a 296 oldalra terjedő 20 képpel díszített kötetnek 10 korona 40 fillér.

MEGRENDELHETŐ:

Hegedüs és Sándor könyvkiadóhivatalában
Debreczen.

A „HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők útbaigazításért a „Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya“ kötelékében az 1915. év végén 1300 fogyasztási szövetkezet működött, amelyek összforgalma 60.000.000 korona volt.

Földmivelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

A reformáció emlékűnnepségeire

- Tompa Mihály.** Élet- és jellemrajz. Irta Kéky Lajos. K 2:50
- Tompa Mihály.** Méltatás. Irta Szent-Imrei György K 1:50
- Tompa Mihály élete és költészete.** Irta Gaal Mózes. K —50
- Baksay Sándor irod. dolgozatai.** Össze-gyűjtötte Kéky Lajos. Kiadta a Kisfaludy Társaság. A 3 kötet ára . K 24.—
- A reformáció 400-ik emlékévére öt prédikáció.** Irta Kecskeméthy, Kenessey, Ravasz L., Révész Imre és Nagy Károly 2:20
- Határmesgyén.** Egyházi beszédek és imák a 400-ik évfordulóra. Irta Paulik János —70

Kaphatók:

Kókai Lajosnál

Budapest, IV., Kamermayer Károly-u. 3.

(Portóra az összeg 10%-a küldendő be.)